A szarvasmarha-ágazat helyzete és lehetőségei banki szemmel

- 2017. augusztus 11.
- Tresó István, ügyvezető igazgató
- Dr. Nyárs Levente, vezető agrárelemző

Bevezető

K&H

27% piaci részesedés az alapanyag termelésben

19% az élelmiszeriparban

összességében az ágazat 23%-áért felelünk

mi a hatékonyság ?

Hatékonyság :

a kibocsátás és a ráfordítás arányszáma

- **a meghatározott cél elérése a legkisebb ráfordítással**

vagy

- **az adott erőforrással a legnagyobb eredmény**

mi a minőség ?

Hegel **: "valami a minőség által lesz az ami, s ha elveszti minőségét megszűnik az lenni ami”**

Juran**: a minőség a használatra való alkalmasság.**

Taguchi**: valamely gyártott termék minősége azon mérhető le, hogy mekkora az a teljes veszteség, amelyet a társadalomnak okoz.**

De ha egyszerűen és mérhetően akarunk fogalmazni:

az előírásoknak való megfelelés

Mi a fenntarthatóság ?

„A fenntartható fejlődés a fejlődés olyan formája, amely a jelen szükségleteinek kielégítése mellett nem fosztja meg a jövő generációit saját szükségleteik kielégítésének lehetőségétől”
(ENSZ Közös Jövőnk jelentés, 1987).

Változások, melyek kényszerré válnak

- **Gazdasági tények**
- **Környezeti tényezők**
- **Fogyasztói szokások**
- **Fenntarthatósági elvárások**
- **Agrár szakmák presztizse**
- **Generációs szakadék**

és a bankszektor változásai ?

Alapvetések

Városi és vidéki népesség alakulása a világon
(1950-2030)

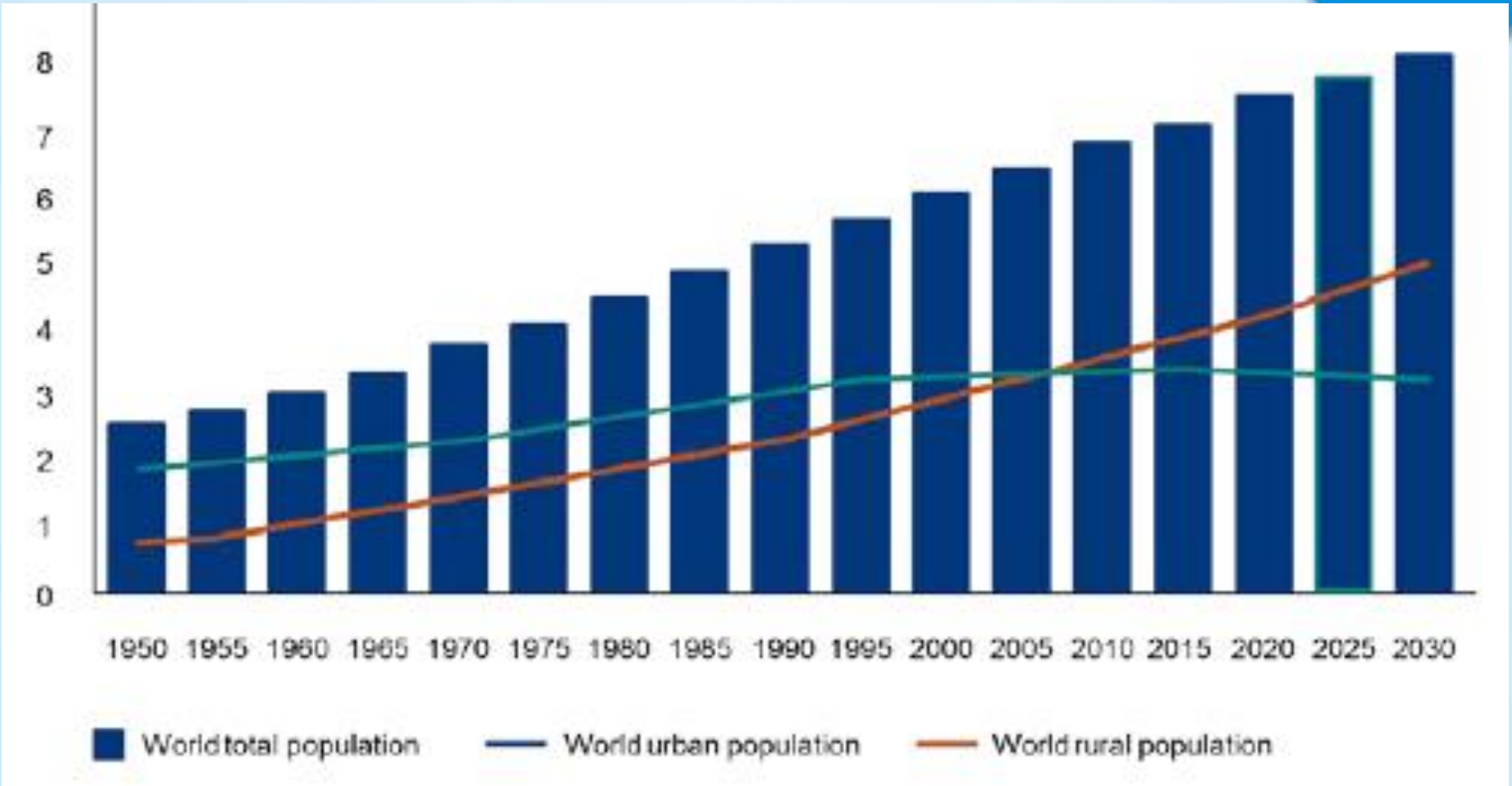

Forrás: Bank of America

közvetlen kifizetések az EU-ban

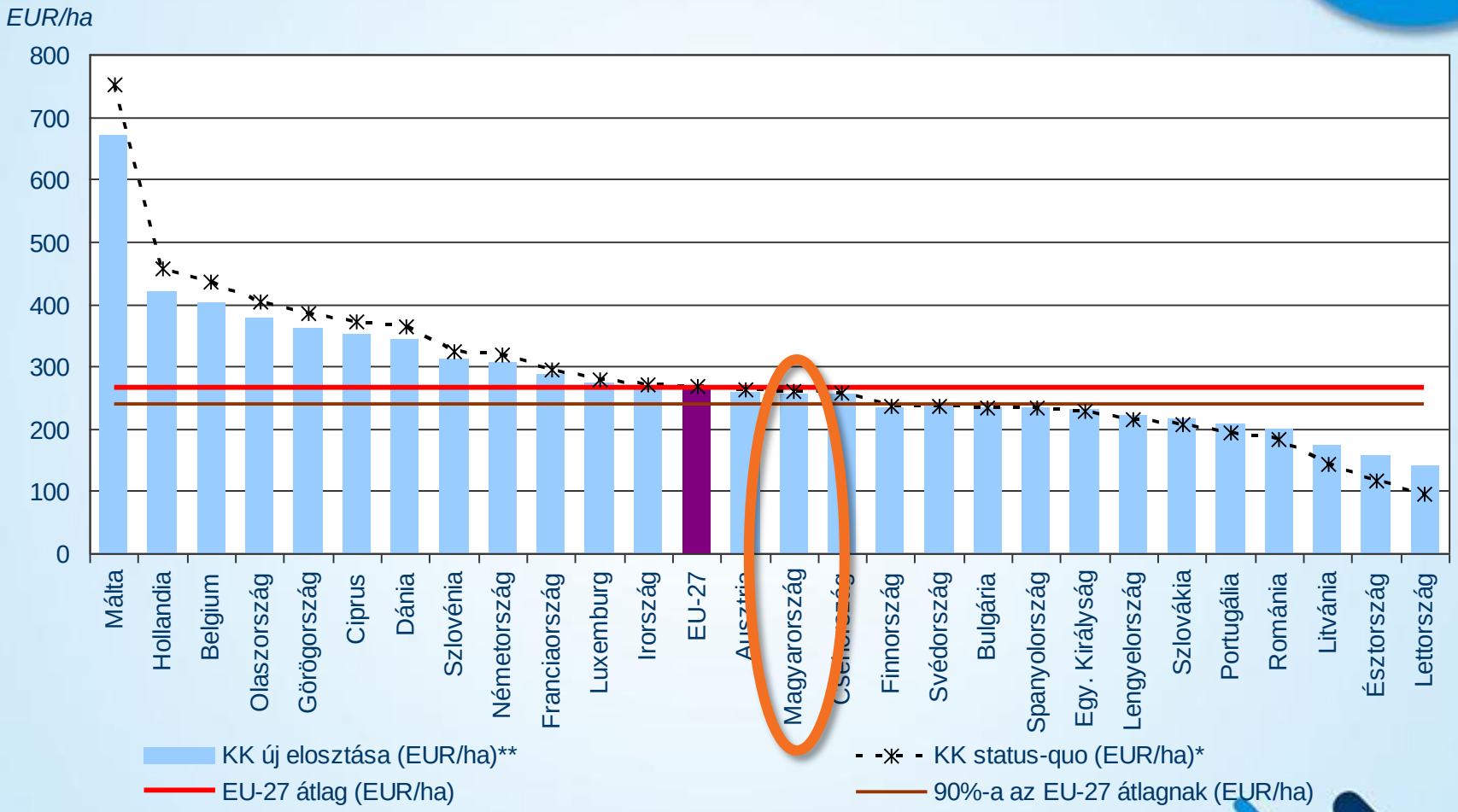

forrás: Európai Bizottság

a támogatások hozzájárulása a nettó hozzáadott értékhez az EU-ban (2012)

Magyarország: ~ 50%

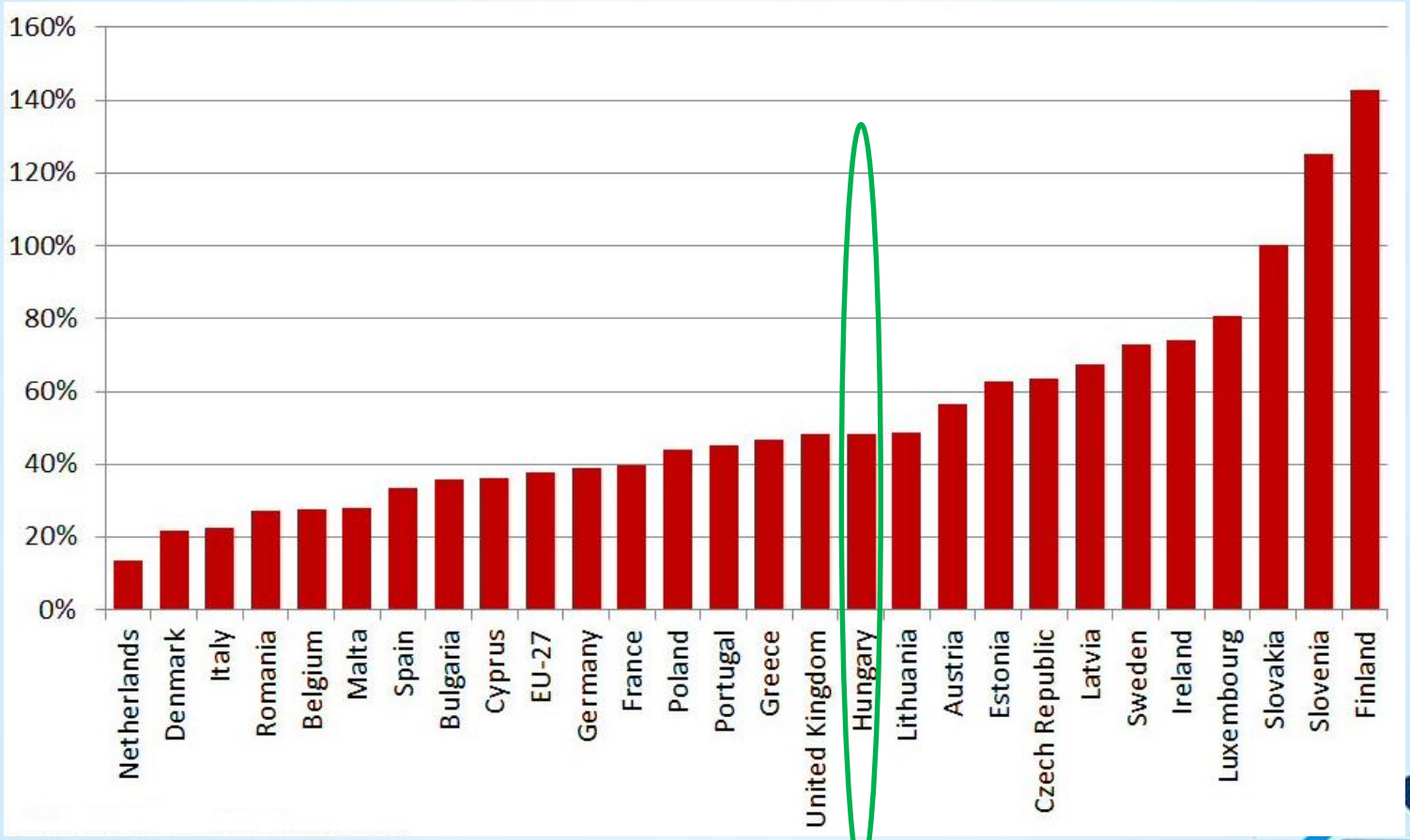

forrás: Európai Bizottság

termelékenység változása az EU-ban

(2005-2013)

- Total Factor Productivity = Hozzáadott érték/(Tőke+munkavállalók összes munkaórájának száma)
- Magyarországon a termelékenység 0,5%/év mértékkel bővült 2005-2013 között

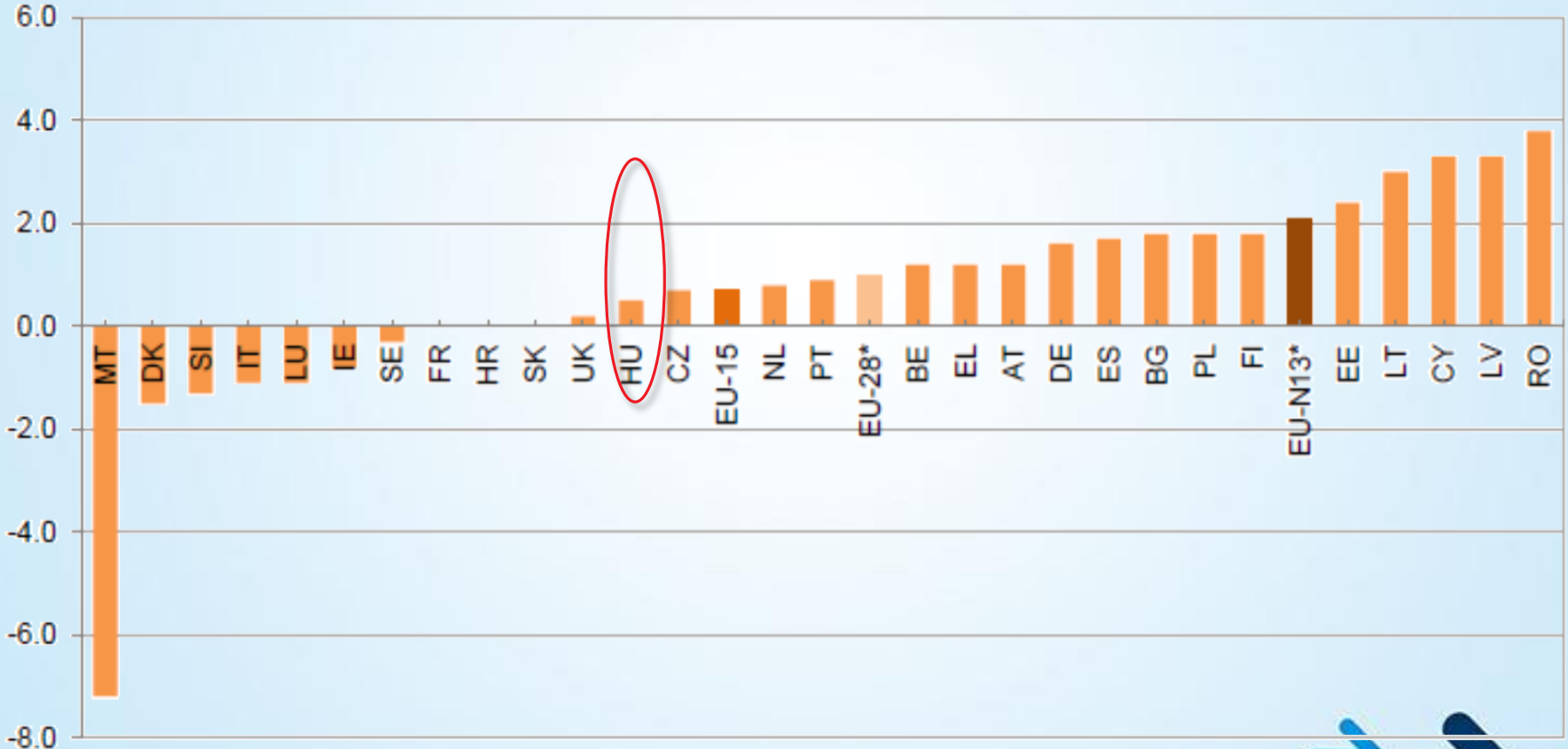

Forrás: Európai Bizottság

Kína gazdasági növekedésének (GDP) várható alakulása (2000-2025)

➔ Lassuló gazdasági növekedés…

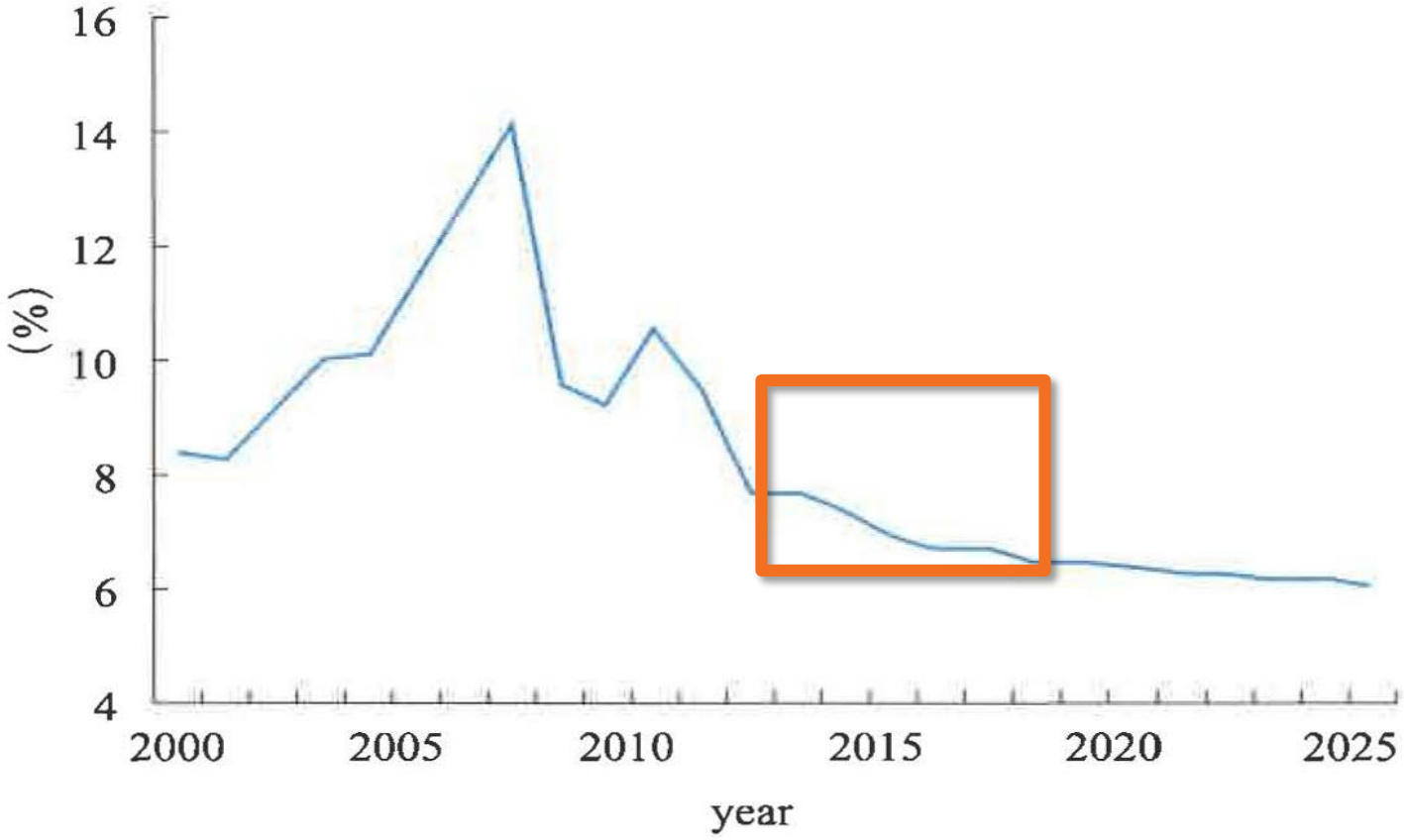

Forrás: China Agricultural Outlook 2016-2025

3 fő terület,
ami meghatározza tevékenységünket

- **Szakmai : technológia, genetika, takarmányozás**
- **Emberi : tudás, stratégia , üzletfolytonosság**
- **Pénzügyi: transzparencia, adatmanagement**

Tejhasznú és kettőshasznosítású tehénállomány alakulása Magyarországon

- Tehénállomány létszáma emelkedik, de a kettőshasznosítású tehénállomány relatív és abszolút aránya csökken

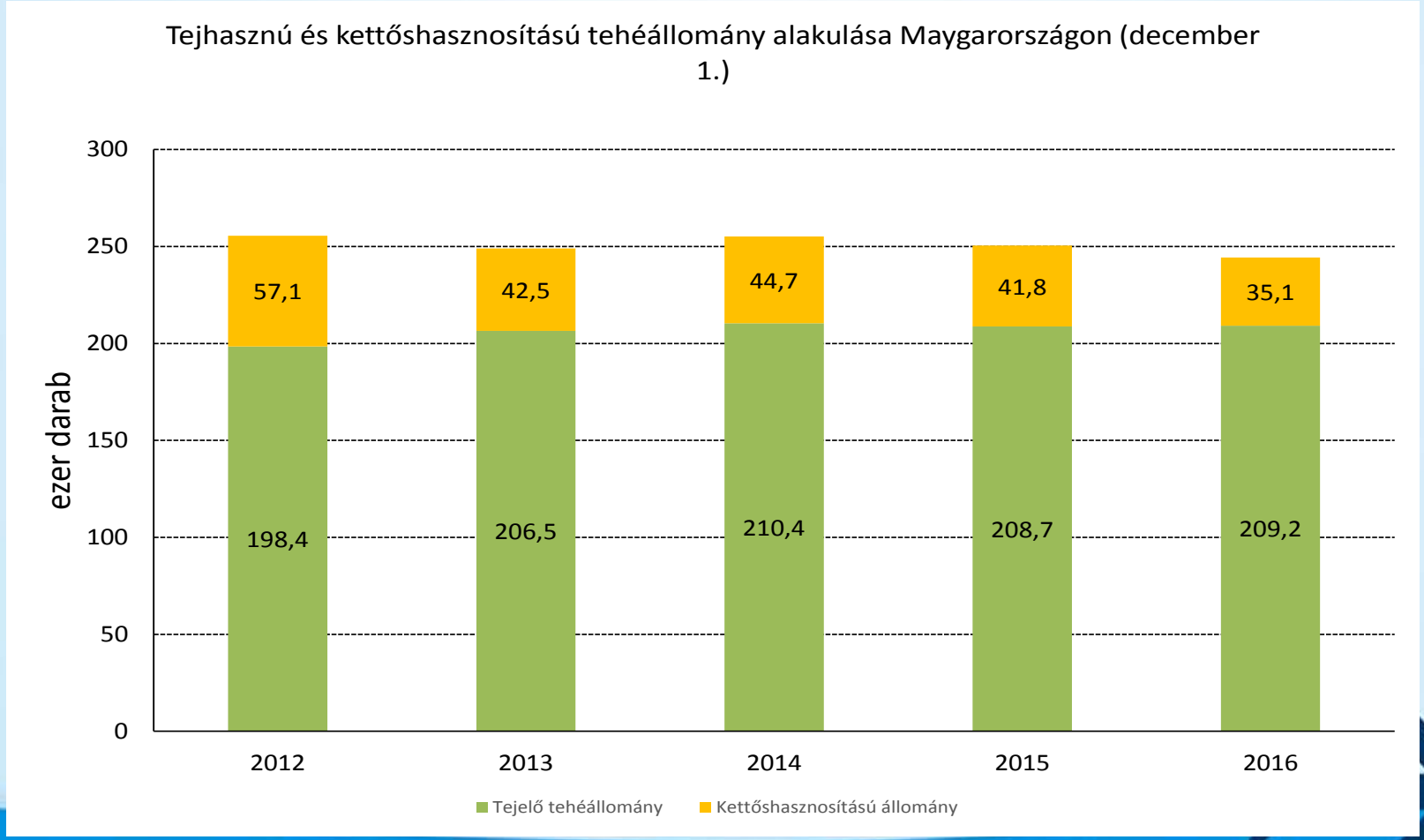

Forrás: KSH

tejtermelés

Tejárak nemzetközi összehasonlítása

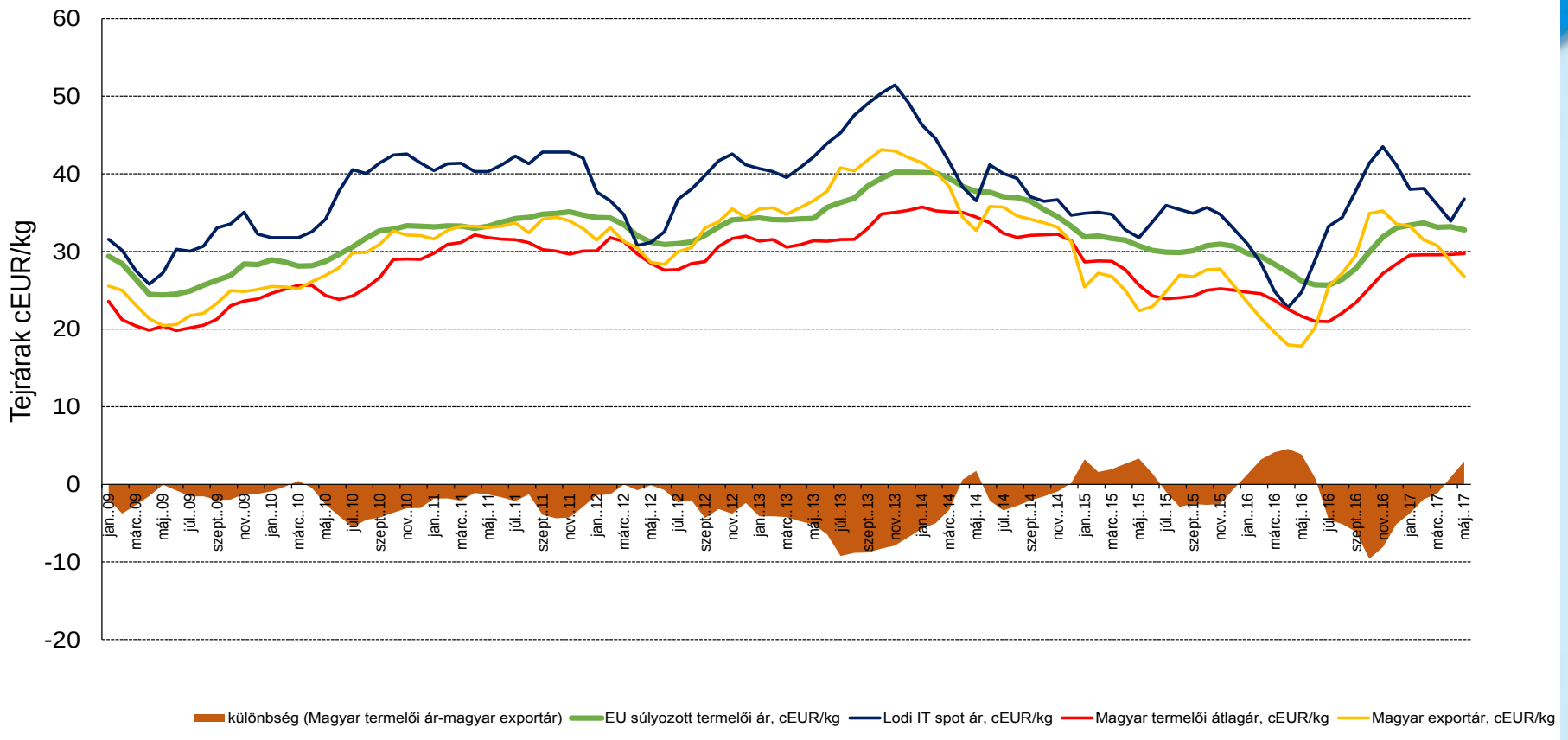

- magyar nyerstej-kivitel mennyisége csökken Olaszország irányába, egyre nagyobb rész Horvátországba és Romániába,
- magyar tejtermelői ár 2017 májusában meghaladta a magyar nyerstej exportárat.
- A magyar árak is lekövették a nemzetközi trendeket.

Forrás: Európai Bizottság

Magyar tejtermelő állományok hatékonysága

	Átlag laktáció	Laktációs idő, nap	Két ellés közti idő, nap	Hozam, kg tej/tehén	Zsír %	Fehérje %
Átlag Olaszország	2,5	n.a	n.a.	9700	3,7	3,4
Átlag Ausztria (Pinzgauer), kettős haszbosítás	n.a.	297	297	5783	3,9	3,3
Átlag Ausztria (Fleckvieh, hegyi tarka), kettős hasznosítás	n.a.	298	298	7370	4,2	3,4
Francia Szimentáli, kettős hasznosítás	n.a.	302	394	6463	4,0	3,5
Pie Rouge des Plaines, kettős hasznosítás	n.a.	328	412	7883	4,2	3,4
Átlag HU	2,2	298	431	9538	3,7	3,3
Holstein Friz HU	2,2	298	432	9685	3,7	3,3
Magyar tarka, kettős hasznosítás	2,6	293	408	6401	4,0	3,5

- A HF állományokban és a magyar átlagban drága az üszőnevelés, tehéntartás, az alacsony laktációk száma miatt;
- Hosszú a két ellés közötti idő a magyar tarka esetében;
- A laktációk száma a magyar tarka esetében 2,6, ami jónak mondható a 2,2 hazai átlaghoz képest
- Magyar tarka naturális mutatói nemzetközi mezőnyben tejfehérjében megállják a helyüket. Tejzsírtartalom alacsonyabb, de a magyar átlaghoz képest jobb
- MT tejminősége jó: Képes-e a MT az alacsonyabb tejhozamot (vö HF) kompenzálni a magasabb beltartalommal a feldolgozóknál elérhető prémiumokkal?
- Mennyi ideig marad „hasznos” tárgyi eszköz a tenyészállat? Ki tudja termelni a nevelési költségeit?

Forrás: ICAR, Át Kft

Termékszerkezet Magyarországon

Magyar tejfeldolgozás
Tejtermékek: 1049 ezer tonna

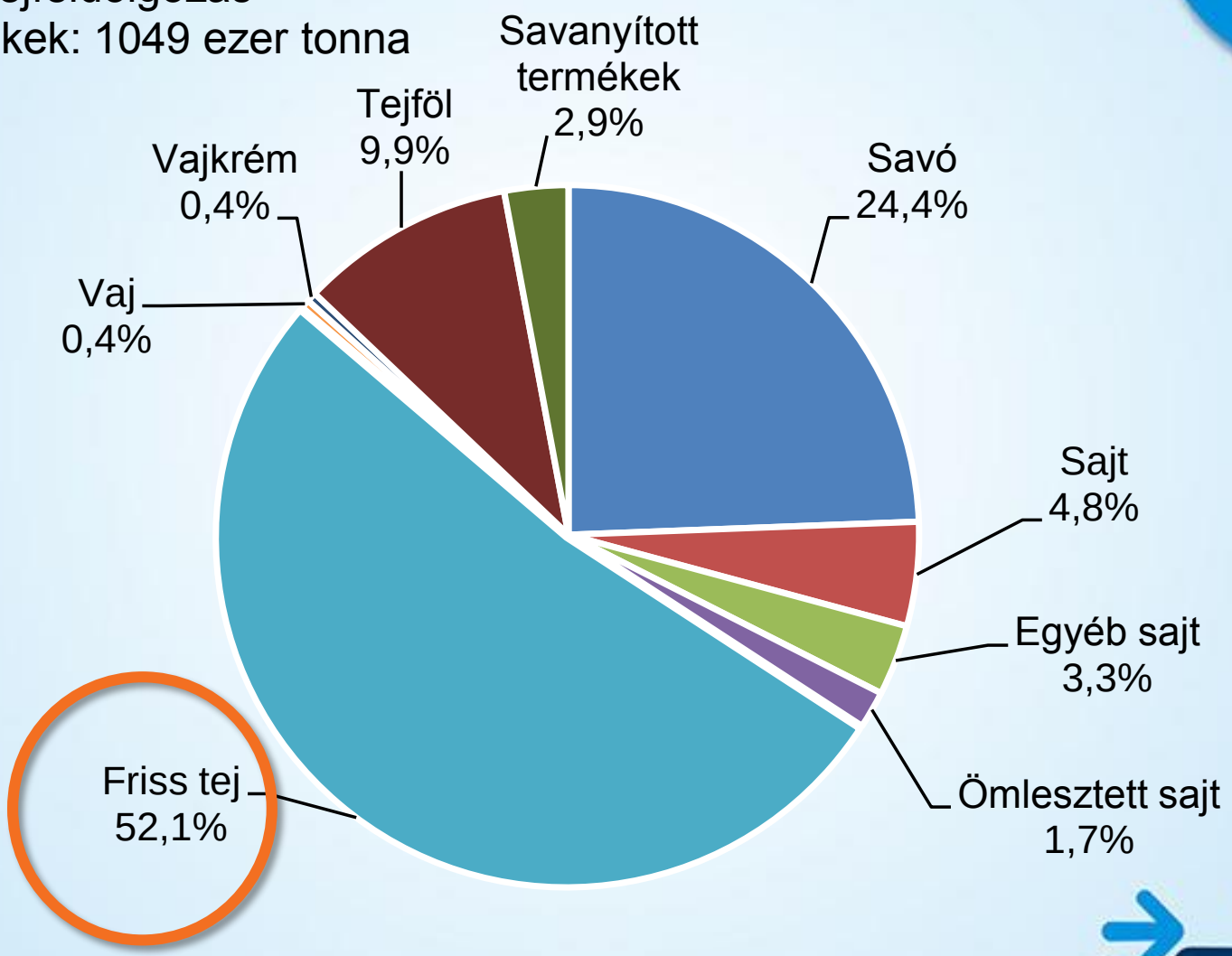

Forrás: KSH

Magyar tejfeldolgozók termékszerkezete

Termékszerkezet	Fino	Naszálytej	Sole-Mizo	Tolna Tej	Alföldi Tej	Pannon Tej	Óvár Tej
Vaj			x		x		
Vajkrém	x	x	x	x	x		
Túró		x	x		x		
Tejföl	x	x	x	x	x		
Tejszín			x	x	x		
Joghurt	x	x	x		x		
Ízesített joghurt	x	x	x		x		
Kefír		x	x	x	x		
Trappista sajt	x		x	x		x	x
Kemény, félkemény sajtok (Gouda, Edami, Mozzarella)	x			x		x	x
Ömlesztett sajt						x	
Friss tej	x	x	x	x	x	x	
Tejpor			x	x			

Forrás: saját gyűjtés

Tejtermelés jövedelmezősége az EU-ban

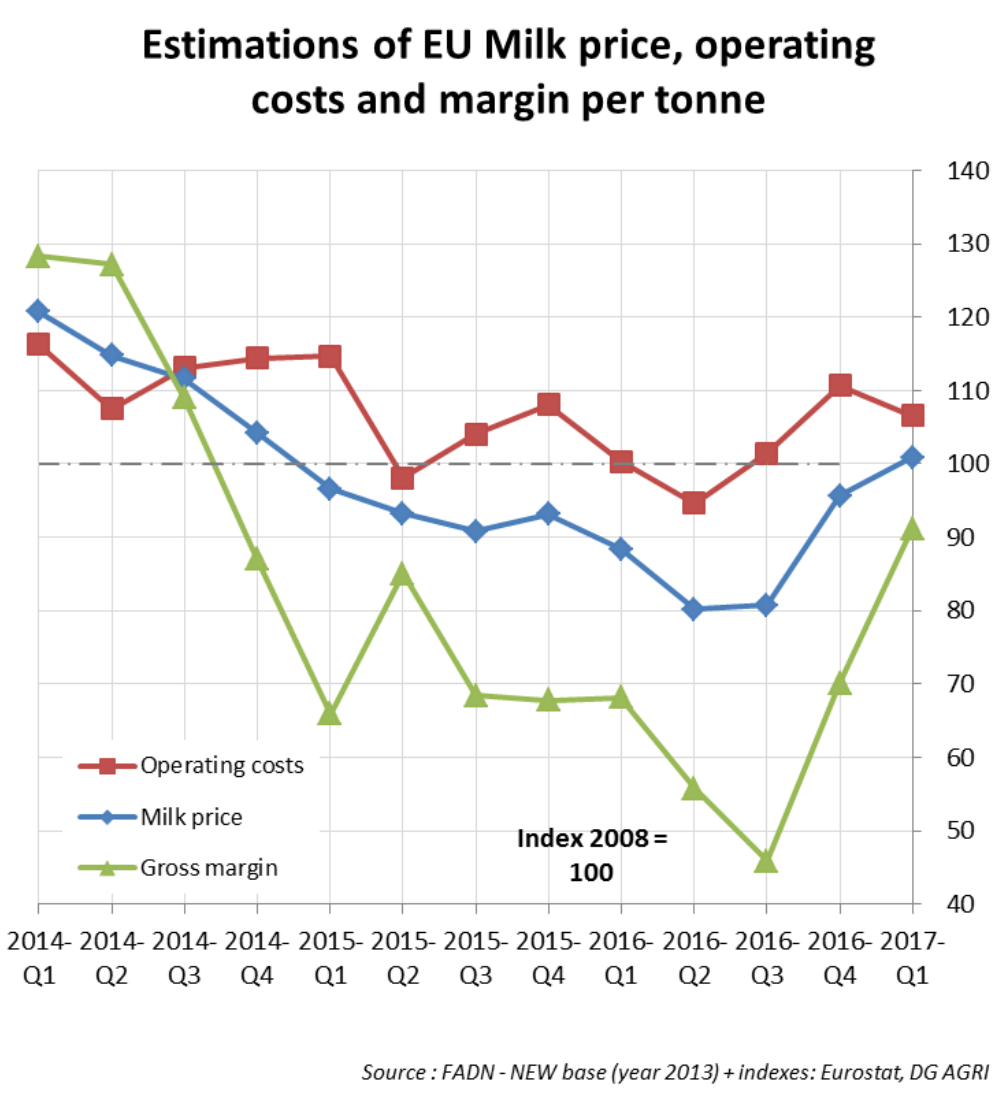

- Jövedelmezőségi trendforduló 16Q4-ben, várhatóan folytatódik 2017-ben. 17Q1-ben már jövedelmező volt a tejtermelés az EU-ban.
- Takarmányárak csökkennek;
- Növekedhet az EU tejtermelőnek input felhasználása (főleg a tejelő pótabrak felhasználás),
- így bővülhet az EU tejtermelése.
- Tejárak:
  - Mennyiségre, vagy
  - a beltartalomra fizet a feldolgozó?
  - Pl. a Friesland Campina havii ár-megállapításokat tesz közzé beltartalomra vetítve: pl. 2017 augusztusára 38,5 cEUR/kg (tejfehérje 3.47 %, zsírtartalom 4.41%, 4.51% laktóz tartalom.)

Forrás: Európai Bizottság

hús termelés

Marhahús árak várható alakulása a világpiacon (EUR/tonna, hasított súly)

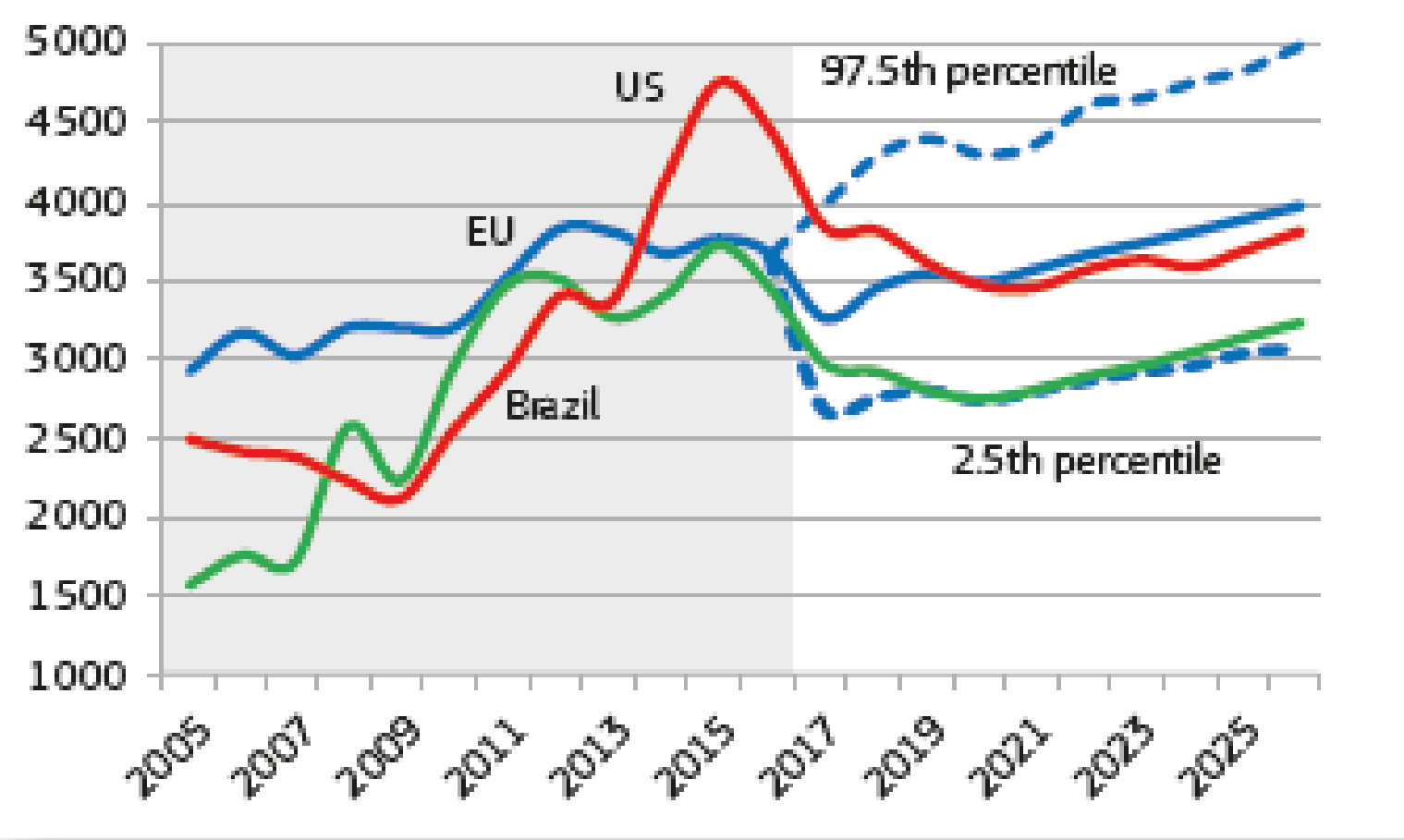

Forrás: Európai Bizottság

EU élőmarha exportja 2017 I-IV hónap
a török piac aránya csökken !

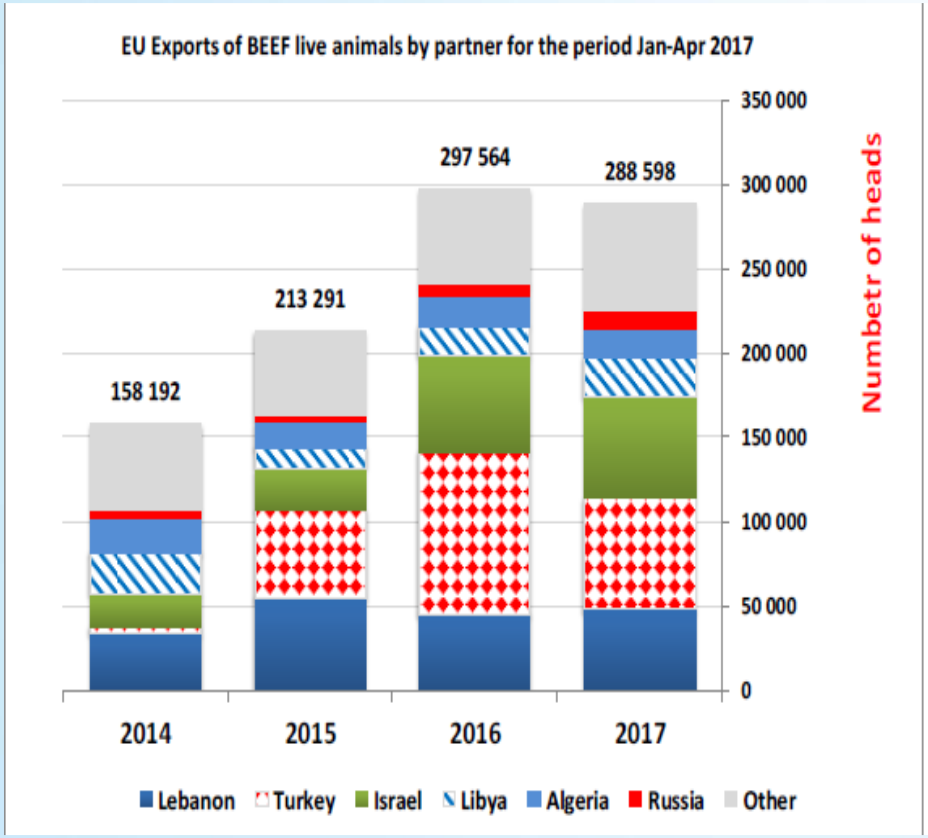

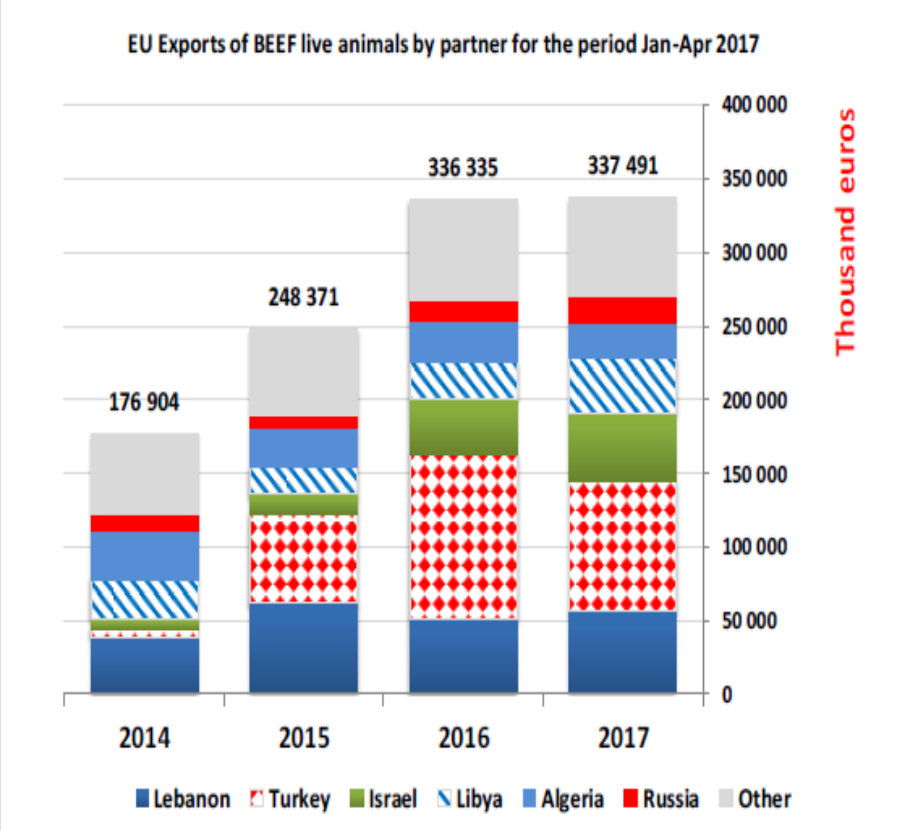

Forrás: Európai Bizottság

Magyar tarka, Charolais és Limousin fajták összehasonlítása hízlalás során (6-9 hónapos korban hízóba állított növendékbikák adatai)

	Magyar tarka	Charolais	Limousin
	147 egyed	39 egyed	36 egyed
Beállítási kor (nap)	219	229	228
Hízlalási idő (nap)	200	172	208
Életnap (nap)	419	400	436
Beállítási súly (kg)	257	290	203
Ráhizlalt súly (kg)	309	298	296
Záró súly (kg)	567	588	499
Súlygyarapodás hízóba állításig, g/nap	1186	1265	901
Életnapi súlygyarapodás, g/nap	1351	1471	1146
Hízlalás alatti súlygyarapodás, g/nap	1553	1735	1431

Forrás: Kiss Balázs (2014): Kettős hasznosítású magyar tarka növendék bikák teljesítményvizsgálata, hústermelő képessége és húsminőségi tulajdonságai. PhD értekezés. Keszthely. Pannon Egyetem. Állat- és Agrárkörnyezet-tudományi Doktori Iskola.

- A MT hústermelő tulajdonságai összevetve a tipikus hústermelő fajtákkal jónak mondhatók.
- Naturáliák alapján gazdaságosan termelhető.

Versenyhelyzet, versenyképesség,

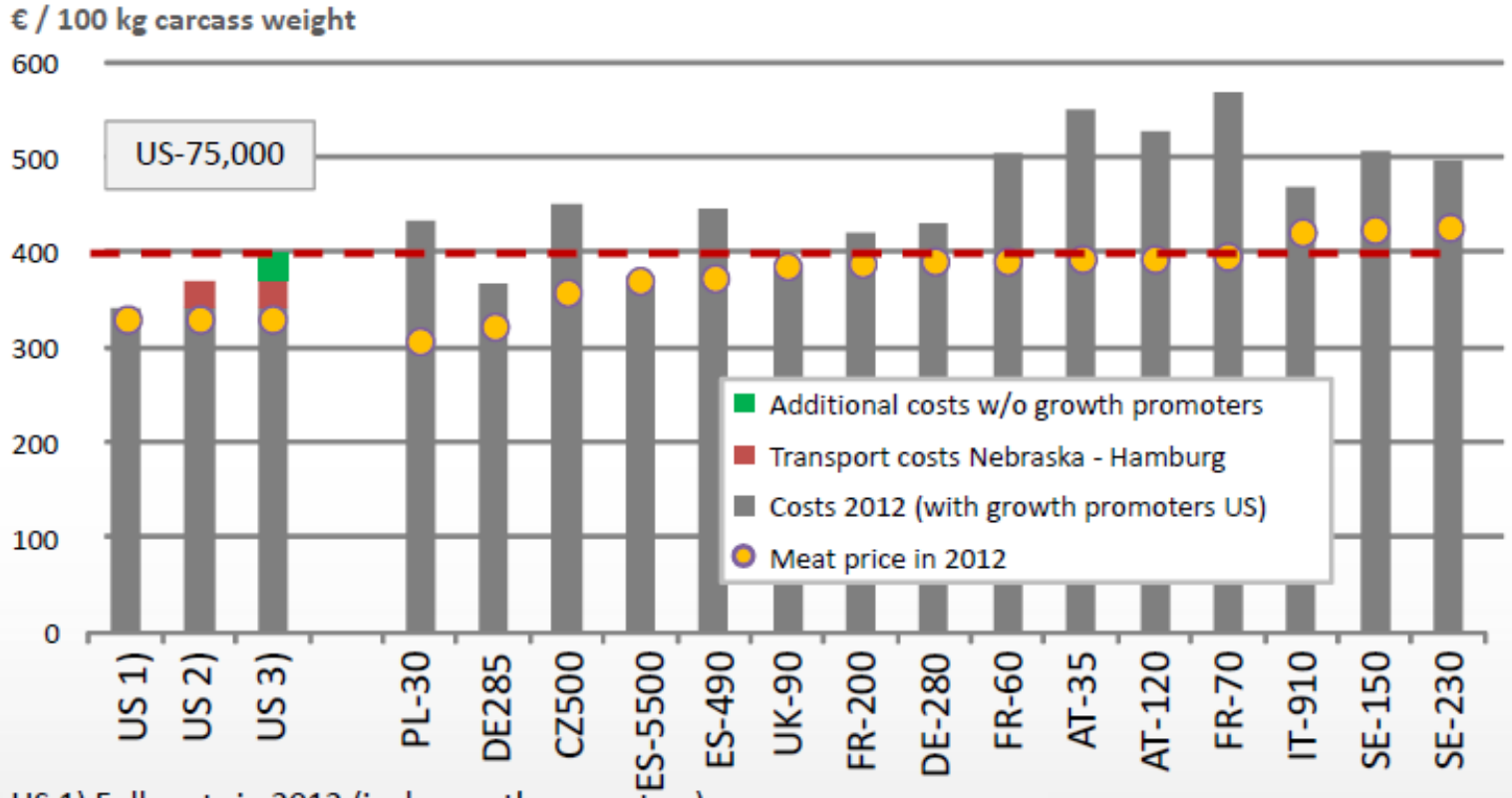

US 1) Full costs in 2012 (incl. growth promoters)
US 2) = 1) + transport costs Nebraska - Hamburg
US 3) = 2) + additional costs w/o growth promoters

Source: Deblitz/Pelikan (2014)

Forrás: Agribenchmark

Takarmányozási rendszerek vs. hatékonyság
(napi testtömeg-gyarapodás)

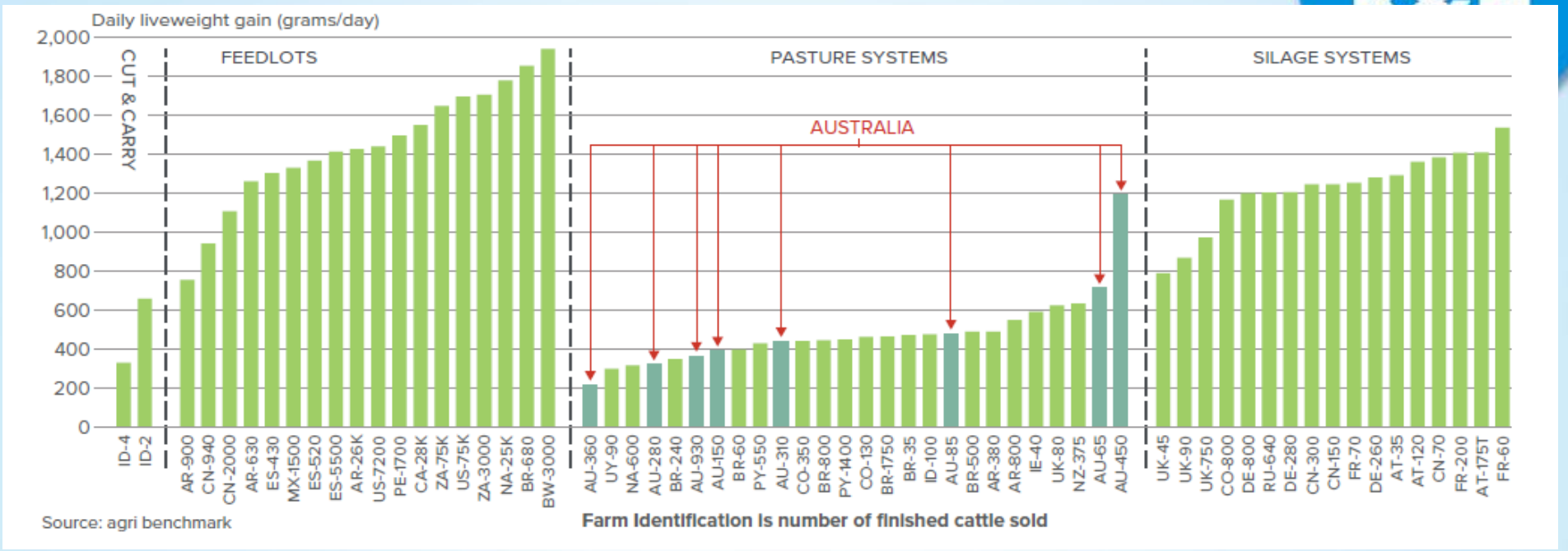

- Legalacsonyabb termelési költségek: legeltetésre alapozott tartás, ott ahol a csapadék eloszlása és mennyisége, valamint az alkalmazott agrotechnika ezt lehetővé tesz: Ausztrália, Új-Zéland, Egyesült Királyság, Brazília, Urugay
- Legdrágább: intenzív takarmányozás, abrak takarmányos hízlalás, elsősorban: USA, Kanada, Brazília, Argentína, Spanyolország
- Silótakarmányozásos rendszerek: Egyesült Királyság, Németország, Franciaország, Ausztria, Magyarország (nincs termelési költség!)

Marha hízlalás termelési költségének nemzetközi összehasonlítása (tehén/bika borjú termelési rendszerek), élő-testömeg, USD/100 kg

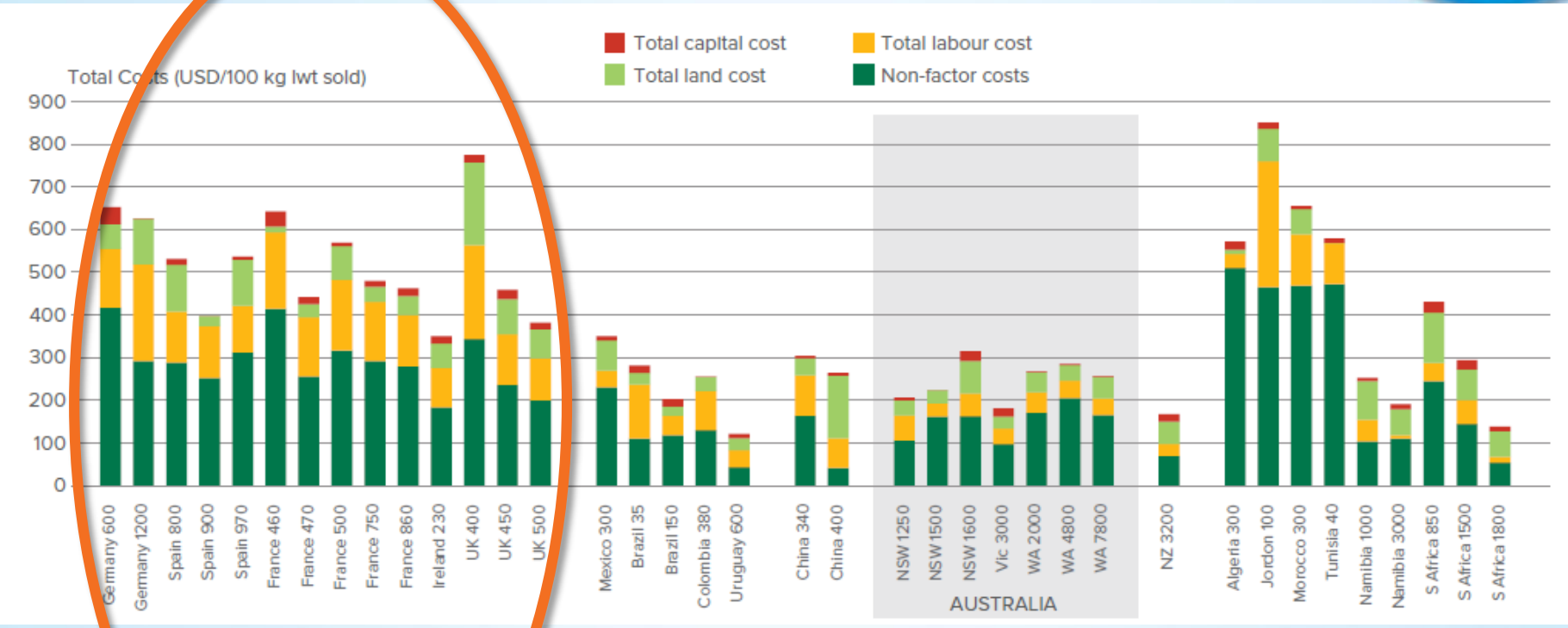

Forrás: Agribenchmark

pénzügyek

Naturális hatékonyság vs. pénzügyi mutatók

- Naturális mutatók:
  - Testtömeg-gyarapodás
  - Takarmány-értékesítés
  - Elhullás és technológiai selejtezés
- Pénzügyi mutatók:
  - Cash Flow termelőképesség (készpénztermelő képesség)
  - Készpénzkonverziós ciklus (nap)
  - Adósságszolgálat (pl. összes pü-i kötelezettség/EBITDA)
  - Szolvencia (saját tőke fedezei-e az eszközállományt)
  - EBITDA termelő képesség (üzemi eredmény+amortizáció)
  - Likviditás
  - Támogatások nélkül képes-e a vállalkozás pozitív nullás jövedelmet hozni egy átlagos évben?

Készpénz konverziós ciklus

- A pénz konverziós ciklus két részre osztható:
  - Működési ciklus
  - Pénzciklus
- A működési ciklus egy klasszikus termelő vállalatnál a folyó **működés során végbemenő beszerzési, termelési és értékesítés folyamat időtartamát** foglalja magába.
- A pénz ciklus azt méri, hogy a **vállalkozás pénzeszközei mennyi ideig (hány napig) vannak lekötve a termelési és értékesítési folyamatban**.

Készpénz konverziós ciklus magyar tarka esetében

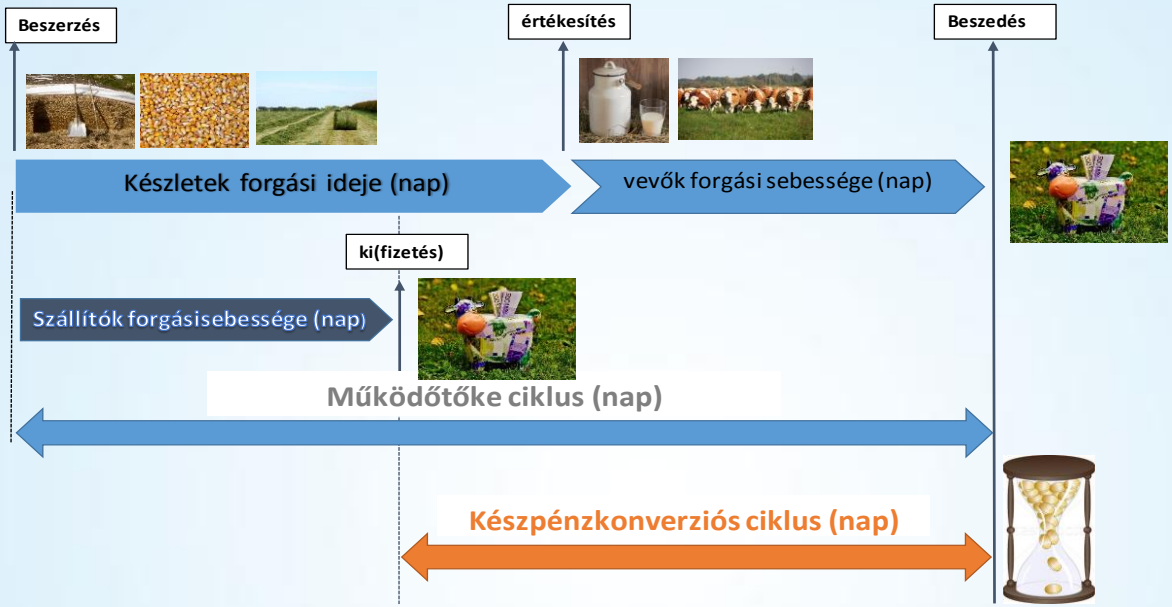

- Hosszú termelési ciklus: magas készlet-állomány,
  - Anyatehéntartás, üszőnevelés, növendékbika hízlalás;
- A szállítókat „azonnal” ki kell fizetni;
  - Vagy tudnak minket finanszírozni a szállítók?
- A vevők a termelési ciklus végén fizetnek +- 30-? nap,
- Folyamatos termelés finanszírozás, kvázi „egyszeri” árbevétel.
- Tudatos tervezés.
- Kettős hasznosítás miatt: tej folyamatos árbevételt generál, folyamatos készpénzáramlás.

Banki finanszírozás

- Fedezetek értéke;
- Cash flow alapú finanszírozás;
- Támogatás-függőség;
- Hosszú-távú szerződés a tejfeldolgozóval;
- Telepirányítás, kontrolling, döntések;
- Mérethatékonyság vs. milyen piacra termelek?
- Generációváltás kérdései;
- „Független” termelő maradok vagy a biztos piac és a stabilitás reményében csatlakozok egy termelői csoporthoz/termelői szervezethez.

összefoglalva:

Állattartók versenyképességének sarokpontjai

- Mérethatékonyság kérdése:
  - elég nagy vagyok-e egyedül? Alkupozíció: input, output oldal.
  - szükségem van-e diverzifikált, drága gépekre? Érdemesebb inkább bérelni a nagyobb szántóföldi munkákhoz?
- Értékesítési hatékonyság:
  - milyen piacra értékesítek?
  - termékszerkezet: hogyan hat a jövedelmezőségre a kettős hasznosítású termelés.
- Menedzsment kérdések:
  - nincs tőkeszükséglete
  - munkatermelékenység, hatékony és bevethető
  - munkaerő továbbképzése
  - elérhető és megfizethető munkaerő
  - generációváltás: utódlás kérdése/gazdaság átadás
  - állattenyésztés: 365 napos tevékenység: mennyire lehet vonzóvá tenni a fiatalabb generációknak?

Állattartók versenyképességének sarokpontjai

- Tartástechnológia javítása:

Beruházásigénye nagy: saját tőke vs. Idegen tőke, kockázattűrő képesség

Fedezetek (banki szempontból másodlagos), cash flow termelés (készpénzáramlás: tudom-e az adósságomat törleszteni, hogy a tevékenységem folyamatosan működjön, jövedelmet termeljen.

- Takarmányozási technológia javítása
  - Takarmányozási költségek a termelési költség 50-60%-a
  - Földvásárlás: érzelmi kérdés vs. Gazdaságosság: lekötött tőke, kevésbé likvid, nagy tőkét köt le jelenleg, nem tudok fejleszteni, ha már a földvásárlásra eladósodott a cég.
  - Tömegtakarmányt meg kell termelni a szarvasmarha-állománynak, szemes takarmányt: inkább szabad piacról?

Értékesítés

- Tejtermelés
  - HF állományokhoz képest jóval kisebb napi mennyiségek, azonban a beltartalmi értékek kedvezőbben alakulhatnak;
  - Kérdés, hogy a tejfeldolgozó megfizeti-e a beltartalomért a nagyobb felvásárlási árat (Magyarországon inkább a mennyiségért fizetnek a nagy feldolgozók);
  - A feldolgozóknak logisztikai többletköltséget jelenthet, hogy több kisebb tehenészethez kell eljutniuk, ami nem gazdaságos;
  - TCS/BÉSZ létrehozása a közös értékesítés érdekében, emellett regionális boltokba beszállítás: friss tej, fermentált tejtermékek, friss sajtok készítése és értékesítés.

- Vágómarha
  - Piacépítés, magyar vágómarha fő piaca: EU, Törökország, Bosznia-Hercegovina

az agrár-élelmiszer ipar előtt álló kihívás

év	népesség	1 főre jutó termőföld
1990	5,4 milliárd	0,3 ha
2010	6,8 milliárd	0,2 ha
2050	9, 2 milliárd	0, 16 ha

A jövőben az intuitív helyett a tényalapú döntések alapján irányítják a mezőgazdasági vállalkozásokat

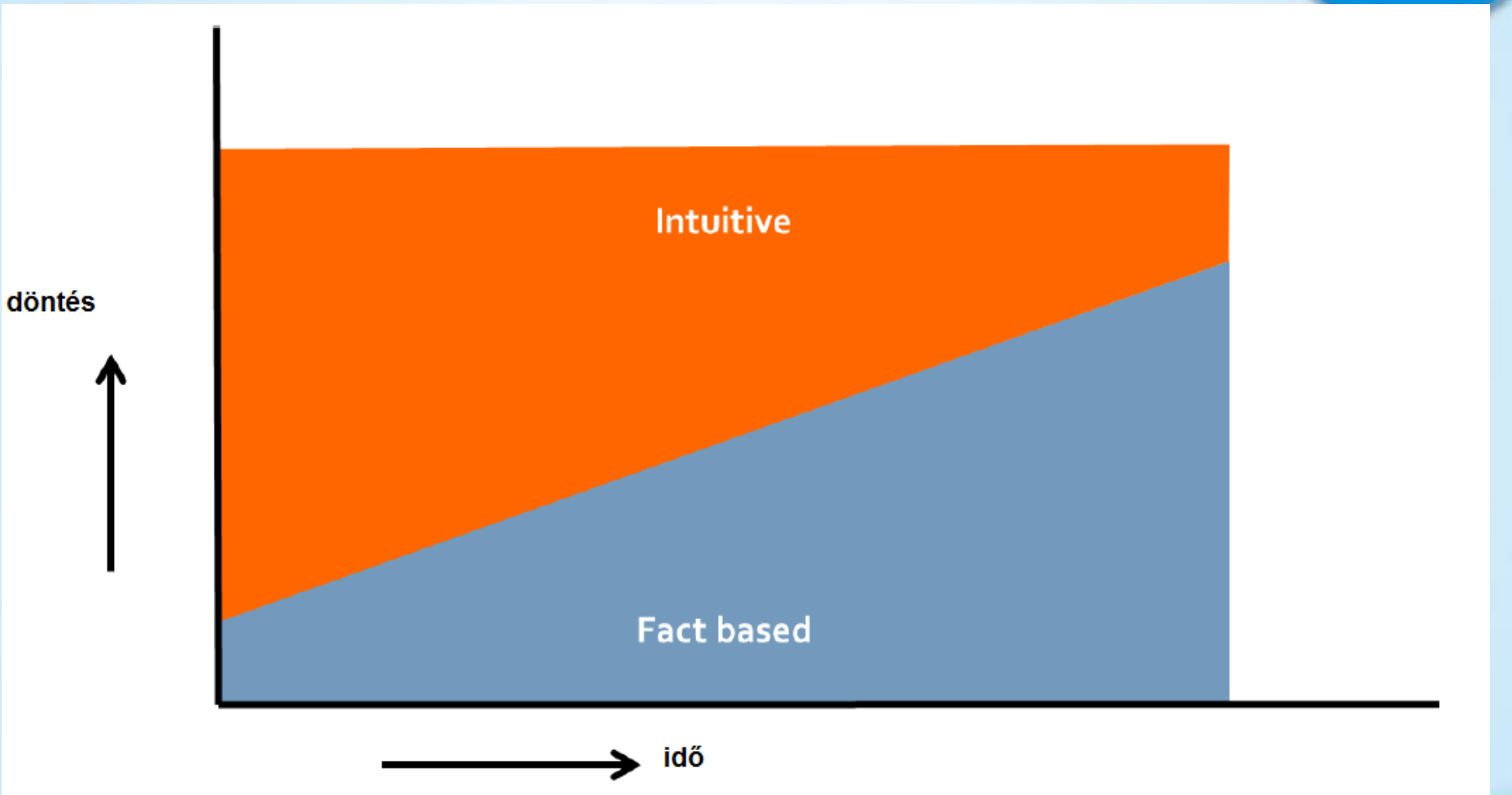

Forrás: Rabobank

Gazdaságokban naponta képződő adatmennyiség alakulása

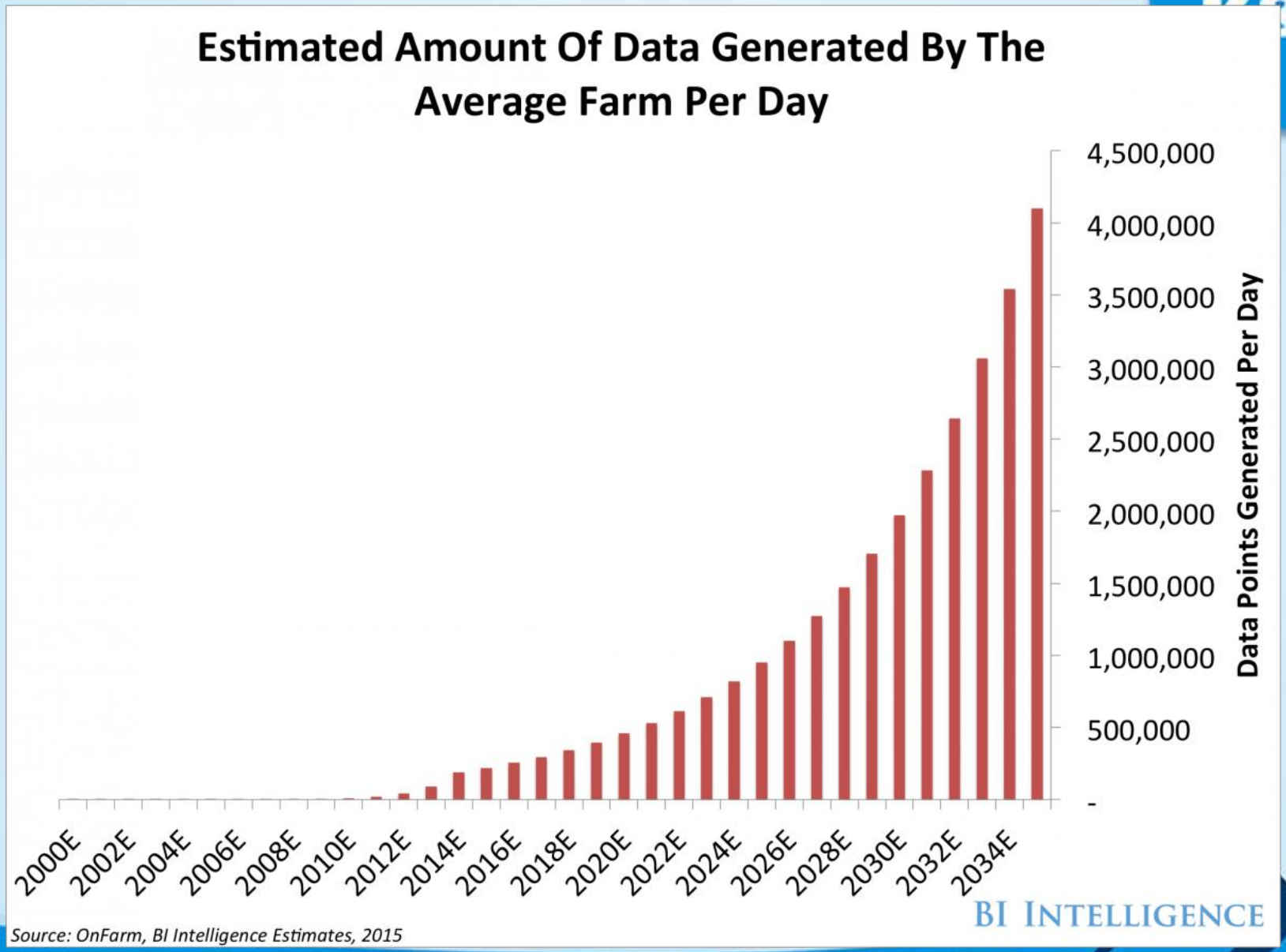

COMMUNICATION HAS BECOME DIGITAL AND MOBILE

TEFing IS FOR OLD PEOPLE

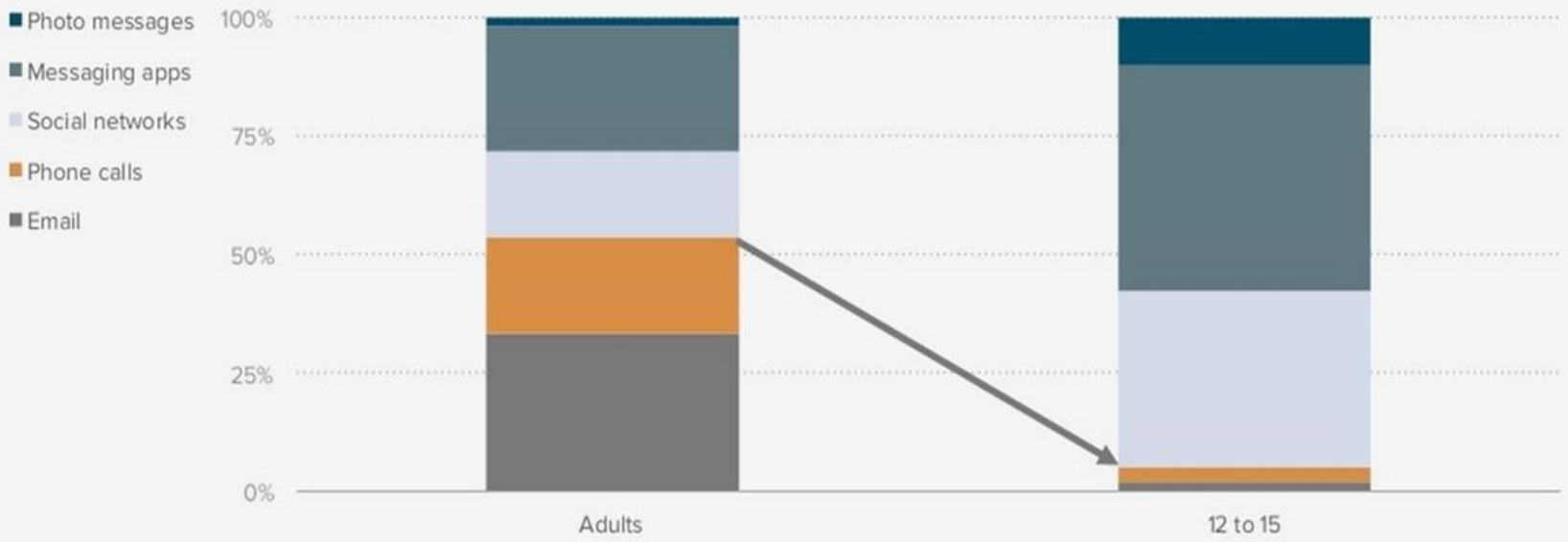

Source: Ofcom

NEW WORLD
NEW RULES

2016
UBER

YOUR ALIBABA ACCOUNT
WITH A SELFIE

A kényelem

az új

lojalitás !

az emberek

néha emlékeznek arra, hogy mit mondtál nekik,

az emberek

néha emlékeznek arra, hogy mit csináltál,

DE

mindig emlékeznek arra, hogy milyen érzést okoztál nekik !

Maya Angelou

Köszönöm a figyelmet, sok sikert !